

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAZDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:

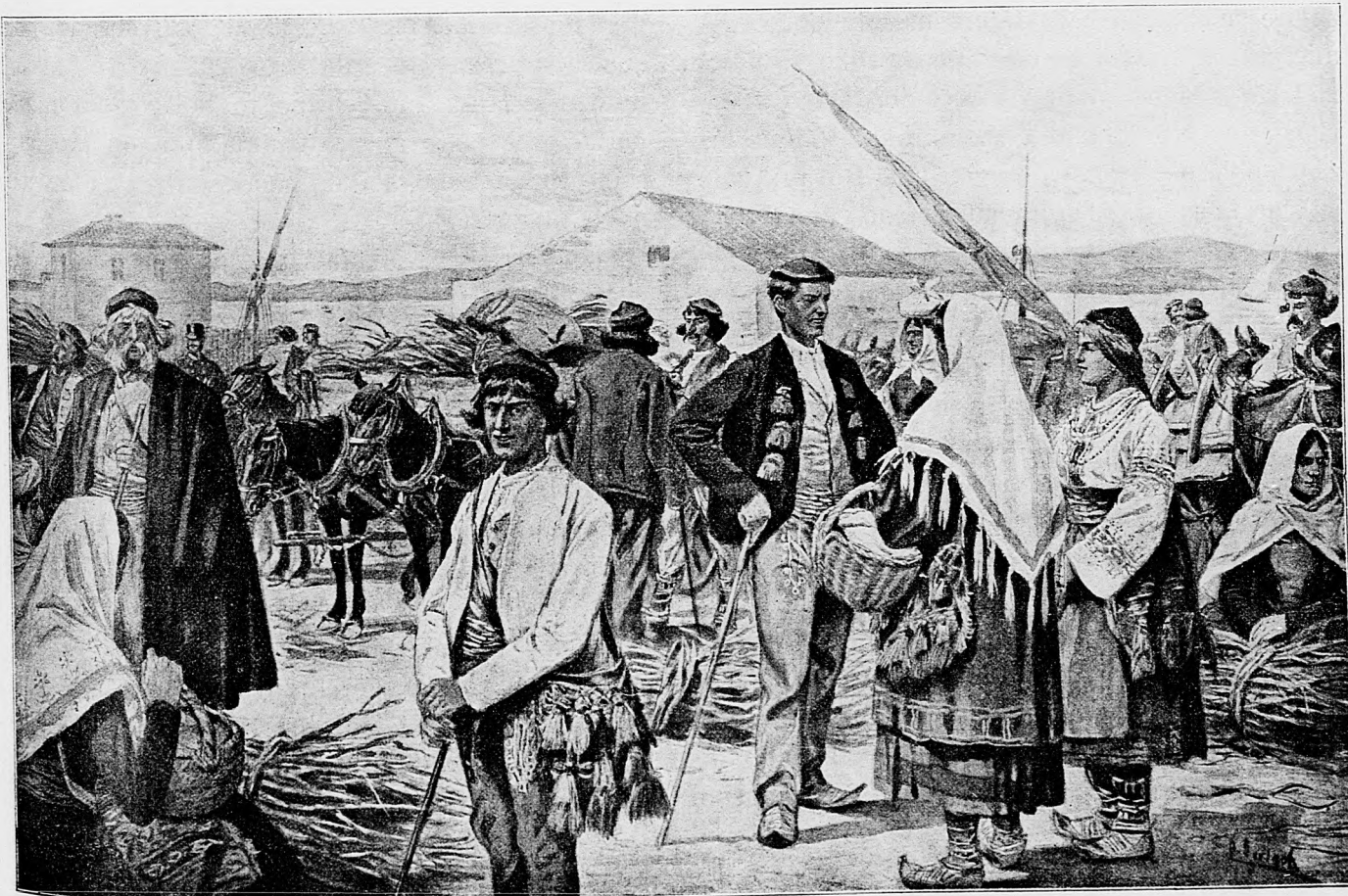
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stlpcového
nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Pojednávanie krajinského rozpočtu.

Krajinský rozpočet je ustálenie krajinských príjmov a výdavkov ku zaokrytiu štátnych potrieb na jeden rok. V parlamentárnych štátoch patrí toto ustálenie dľa predlohy vlády ku právam snemu. Parlamentárne vlády povinné sú pred zakončením roka rozpočet na budúci rok snemu predložiť a môžu len na základe obdržaného splnomocnenia po prijatí rozpočtu šafáriť

s krajinským majetkom. Liberáli prehrešovali sa aj v tomto ohľade. Sostavovali rozpočty s toľkými figlami, že ich svedomití politikovia bez okolkov prijať nemohli. Z tohoto nasledovali dlhé debatty, obštrukcie a konečne indemnity, keď totiž vlády prosily vždy o predĺženie termínu na odbavenie rozpočtu. Nezákonná vláda panovala aj bez rozpočtu, aj bez indemnity. Toto bol jej pokrok. Bol to ale hrozný neporiadok a veľká nepravosť. Kresťanská ľudová strana bojovala proti tomu v spojení s druhými vážnymi

Jarmok na Východe.

politikami. Kroz utvorenú koalíciu a vymenovanú z nej vládu nastal konečne aj v tomto ohľade poriadok. Pritomná vláda v krátkom čase jej panovania predostrela snemu už druhý rozpočet. Najprv bol prijatý rozpočet na bežiaci rok a s tým prestal ex-lex, teraz ale pojednáva sa rozpočet na rok 1907. O tomto rozpočte v mene kresťanskej ľudovej strany na sneme vyslovil sa nasledovne krajinský vyslanec:

Franc Buzáth. Krajinský rozpočet z dvojeho ohľadu treba vziať do povahy, z ohľadu totiž finančného a politického. Z toho, ku čomu vláda obracia štátne príjmy, najlepšie môžeme posúdiť smer tej politiky, ktorú ona nasleduje. Rozpočet je ako zrkadlo, do ktorého keď pozremo, vidíme vyobrazené v ňom verejné pomery krajinské. A čo nám ukazuje toto zrkadlo? Záhubu našich pokrevných, ktorí vo veľkých krdloch opúšťajú vlasť svoju, vandrujú do cudzieho a ďalekého sveta a počet jejich prevyšuje už poldruha miliona, lež aj to vidíme, že *hrnú sa ku nám veľké roje židovstva z Ruska, z Rumunska a z Galície*, donášajúc sebou svoju chudobu, lež i ducha úžerníctva, ktorým zabezpečiť si chcjú vyžitie na úkor kresťanského obyvateľstva. (Pravda! Tak je!) Vidíme ďalej, že u nás ročite 70.000 ľudí zomre na suchoty; vidíme hrozný počet odumierania dietok, vidíme, že len v roku 1905-tom 254.150 dietok u nás zahynulo, asi o 40.000 viacej ako v predchádzajúcom roku. Vidíme hrozný poklesok mravný, že len sám štát prinútený je starať sa o 30.000 nalezenných dietok a že len v roku 1905-ho narodilo sa 69.211 dietok z nepoctivej lože, teda na 10 percentov všetkých pôrodov.

Úlohou vlády je v prvom rade, aby správnym upotrebovaním štátnych príjmov zabezpečila hmotné a mravné blaho krajiny. Nemôžem povedať, že tomuto zodpovedaly predošlé vlády, bo keď len povrchno pohliadneme na rozpočet, vidíme, že štátne príjmy neobracaly sa v mnohých pádoch ku zaokrývaniu verejných potrieb, lež ku nadobývaniu prostriedkov vladárenia. (Tak je!) Nachodia sa preto v našom rozpočte mnohé také položky, ktoré nenie sú nevyhnutne potrebné, oproti mnohé štátne potreby vidíme zanedbané, ktorým by sa bolo dalo odpomôcť i s menšími výdavkami, ktoré však prítomne už sotva môžeme ovládať, rozumiem tu medzi iným *pozdví-*

hnutie malých ľudí. (Všeobecný súhlas a výkriky: Tak je!)

Udržovanie nášeho štátu týmto spôsobom veľmi obťažuje, ako veľká chyba minulých časov obrovské rozmnožovanie úradov, čo sa mnohokrát stávalo nie v záujme verejnej služby, lež cieľom odmeny za zásluhy kortešské; v posledných časoch pri položke penzií vyhovuje sa celým legiam vlastizradcov.

Medzi takýmito okolnosťami nesmieme sa potom tomu čudovať, že len osobné platy štátnych úradníkov obnášajú 275,381.000 korún. Túto vec treba teda veľmi prísne povážiť. Ja z tejto príčiny na to vyzývam pozornosť ctenej vlády, aby sa na budúcnosť zdržovala rozmnožovania úradov.

Veľmi mi je ľúto, že v rozpočte nedostávajú vyhovenia *katolícka kongrua a sriadenie plátov náboženských učiteľov.* Obraciam pozornosť ctenej vlády na to, že nakoľko nebolo možno tieto, od dlhých časov fahajúce sa otázky do poriadku priviesť v tomto rozpočte, aby sa to bezpodmienečne stalo v rámci budúceho rozpočtu, tak tiež aby aj celom do života uvedenia *autonomie katolíkov* celý vplyv svoj uplatnila.

S radosťou konštatujem, že vláda s úplným dôrazom zaujala sa záležitosť malých ľudí. Ja spatrujem v tomto víťazstvo zásad kresťanskej ľudovej strany. Táto strana to bola, ktorá tak v parlamente ako aj na vonku opravde kresťanskou láskou bojovala za rozriešenie týchto vážnych otázok.

Anton Eber: Žiadala to aj stránka neodvislých.

Franc Buzáth: O tejto otázke sa ja s pánom vyslancom dohadovať neidem. Pohliadnite do zápisnice Domu a túto, medzi nami povstajú debattu skutky vyrovnajú. Z tejto príčiny poukazujem na to, že *zaujatie sa za myšlienku spolčovania, minimum existencie, sprísnenie zákona o úžere, usporiadanie otázky dovandrorania, reforma burzy, zakázanie termínového kupčenia, poistenie robotníkov* sú také otázky, ktoré nachodia sa v programme kresťanskej ľudovej strany.

S finančným dielom rozpočtu neidem sa obšírnejšie zaoberať, bo som úplne porozumený so zprávou finančného výboru.

Finančným pomerom našim odpomôcť treba premenením terajšieho spôsobu odanenia, roz-

množovaním štátnych príjmov. Prevedením zákona o vývine priemyslu učinili sme prvý krok ku tomuto cieľu. Ako štát hospodársky, nesmieme zanedbávať záujmy poľného hospodárstva. V tej miere, ako vyvíňujeme priemysel, treba nám je vyvíňovať aj poľné hospodárstvo. Ponevác verím že terajšia vláda bude sa vždy pevne držať programu svojho, predložený rozpočet prijímam vo všeobecnosti v mene ľudovej strany. (Hlučný potlesk.)

Kto sa presvedčiť chce o tom, ak svedomite skúma kresťanská ľudová strana snemu predložený rozpočet, nech si prečíta zprávy o porádach tejto strany. Každá, i tá najmenšia otázka pretrasie sa tu pri prítomnosti patričných ministrov. Toto je tá múdra a v každom ohľade úspešná politika, ktorú nasleduje kresťanská ľudová strana v záujme ľudu.

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

Hlúpe búrenie.

«Ľudové Noviny», «Pokračovanie Katolíckych Novín» píšu v 48. č. nasledovne: «Čo Esztergom neomylné prorokoval, čo predáci néppártu na isto predpovedali, že Jurigu odsúdia na dva roky, to splnilo sa na vlas.» Dľa týchto slov sú teda predáci néppártu tomu na príčine, že Jurigu na dva roky odsúdili; keby to predáci néppártu a Esztergom neboli predpovedali, boli by Jurigu snád neboli na dva roky odsúdili. Na prvý pohľad vidno, že výš udané slová tým cieľom sú pisané, aby celá vina za odsúdenie Jurigu zvalená bola na predákov néppártu, aby kresťanská ľudová strana v neprajnom svetle predstavená bola kresťanskému ľudu slovenskému. Aby sa ale ľud o tom presvedčil, že «Ľudové Noviny» aj pri tejto príležitosti, ako doposiaľ, vždy len ohyzdne pomlúvajú, treba otvorene a verejne osvedčiť sa pred celým svetom, že predáci néppártu a ani celá kresťanská ľudová strana ničoho nemajú s odsúdením Jurigu. Zdravého rozumu človek to aj musí nahliadnuť, že na výrok súdu prešporského kresťanská ľudová strana nemohla mať žiadneho vplyvu. My sme jednoducho upozorňovali, ba prosili «Ľudové Noviny», aby nebúrili ľud proti vrchnostiam. Miesto povdaky ušlo sa nám za to hrbu pomlúvania a urážania. Búrili ďalej i prišly následkom toho smutné udalosti v Liptove, kde pobúrený ľud podpaľoval fary, v Zohore, kde zjašené baby ubily svojho kňaza. Kto tu nenahliadne, že na búrenie ľudu v týchto rozmeroch zakročiť musela svetská vrchnosť? To každý nahliadne. Že však zakročeniu a súdobnému výroku vrchnosti na príčine by bola kresťanská ľudová strana, je: nezmysel, podlá pomlúva a nové búrenie ľudu.

Za «Ľudovými Novinami» pokračovaním «Katolíckych Novín» nesmel zaostať luteránsky slovenský «Týždenník».

Píše aj tento v č. 47. nasledovne: «Vláda pozostávajúca z Ľudákov, Kossuthovcov a grófov, terajších arendátorov uhorskej krajiny... Ľudáci, Kossuthovci a grófi klamom a násilím zaujavší našu zem, chcú pokojne žrať na tele štátu... Oni sa nazdávajú, že i slovenskí ablegáti len preto nosia mandáty, aby sa tisli k plným vládnym misiám a válovom. — Á koľko je takých odhodlaných ľudí na Slovensku? Viete koľko nás je? Stotisíc slovenských agitátorov nás je. Stavajte väzenia vyšší páni!... Nastal nám veľký týždeň utrpenia... taký, ako keď lotra Barnabáša oslobodili a Ježiša Krista ukrižovali. Á do tých čias, kým u nás lotrovia budú árendovať krajinu, do tých čias bude trvať veľký týždeň».

Takto sebe odkašľáva luteránsky «Týždenník». Že sa mu jednoducho o válovoch a plných misiách sníva, tomu sa nečudujeme, ved sa mu vždy sníva o žaludi. Proti tomu ale verejne treba nám protestovať, že on odsúdenie Jurigu porovnáva s ukrižovaním Ježiša Krista. Je to rúhanie sa Bohu. Kým ale píše, že u nás lotrovia árendujú krajinu, nesmie sa tomu čudovať, že ako on sám povedá: «má pravôt toľko, že ich napochytre ani vypočítať nevládze.» Tomu si je len sám na príčine, bo jednoducho búri ľud proti vrchnostiam a triedam spoločenským. Je to hlúpe búrenie!

Luteránsky «Slovenský Týždenník», ako to vidno, z toho čo píše, na 3. strane udaného čísla vstúpil do koalície so židovskými vodcami socialdemokratov pešfanských. Tito židovskí vodcovia socialdemokratov svolali na 18. novembra socialdemokratické shromaždenie v miestnosti «Tattersall». Po veľkých agitáciách prišlo ta asi desaťtisíc socialdemokratov. Na dennom poriadku bolo: 1. Politické rozpoloženie. 2. Zákon o štrajku. 3. Obecné voľby. Predsedom shromaždenia bol žid Sándor Garbai, zápisníkom Jenő Matis.

Miksa Grossmann vystúpil ako prvý rečník, blúznil, špintal proti vláde, búchal dve na tri o volebnom hlasovacom práve, medzi iným povedal, že nielen socialdemokrati sú utlačení, lež aj národnosti, preto sa im treba spojiť v koalíciu.

Dežö Bokányi rečnil ako druhý rečník o zákone štrajku. Napádal parlament a vládu. Bojovať budú, povedal spojenými silami a keď im prekazia verejne, urobia to pokradomky. Reč svoju zakončil: Opovrhujeme vašu almužnu, korbáča vášho sa nebojme.

Po Bokányim rečnil Garbai a povedal, že robotníctvo bojovať bude proti tradíciám, ktoré ohlasuje ministerpredseda Wekerle.

Pozrime že, ako píše o tomto shromaždení luteránsky «Slovenský Týždeník»:

«V nedeľu dňa 18. novembra bolo veľké ľudové shromaždenie v Pešti. Na shromaždení bralo účasť asi 25tisíc delníkov, čo očiti svedkovia, s čistým svedomím (!) tvrdiť môžeme, že tá najinteligentnejšia (?), za

verejné záležitosti zaujatá časť delníctva tohoto veľkého mesta. Na dennom poriadku bolo: Všeobecné politické polozenie. Rečník (žid Grossmann), o ktorom zase s čistým svedomím (!) tvrdiť môžeme, že keby sa do snemu dostal, vydobyl by si tam miesto medzi prvými, povedal medzi iným toto: *Nielen nás (to jest delnícku triedu), ale i národnosti utláčajú všetky uhorskej vlády, aby panujúce kliky, tieto nenasytné šašky, mohli čím dlhšie pri plnej mise ostať.* A v tom veľkom mnohotisícovom shromaždení nebolo človeka, ktorý by nebol uznal, že je tomu tak».

Je u nás rovnoprávnosť, píše ďalej «Týždenník», to jest rovnakým právom môžeme farchy znášať a pri tom mlčať.

Aby ľud videl, aké farchy znáša židovskými vodcami nabaláchaný ľud, dokážeme to nasledujúcim:

Viacaj staviteľských robotníkov zdvihlo u ministra obchodu žalobu proti tomu, že ich jejich odborná organizácia nielen terorizuje, lež skutočne aj zdieľa. Ku potvrdeniu žaloby pripojili ku prosbopisu výkaz poplatkov, ktoré každý týždeň musia platiť, ináč ich bojkotujú a prenasledujú. Dľa tohoto výkazu platia robotníci každý týždeň:

Riadny týždenný príspevok	60 hal.
Na noviny odborné	30 «
Na noviny Népszava	40 «
Do kassy na protivenie sa	40 «
Podporu na štrajky	40 «
Pomocná kassa v čas nemoce	86 «
Spolu	296 hal.

Toľko musí platiť chudobný robotník každý týždeň do kassy organizácie. A kto žije z toho po pansky? Židovskí vodcovia. S týmito vstúpil do koalície luteránsky «Slovenský Týždenník», ako si to obapolne verejne vyznali. Ku týmto zväzda nesvedomite ľud slovenský. Či to nenie hlúpe búrenie?

POLITICKÉ CHÝRY.

Porady kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Vo stredu dňa 21. novembra držala poradu kresťanská ľudová strana o 6. hodine večer vo vlastnom kruhu. Poradu viedol ako predseda gróf Aladár Zichy, minister okolo osobnosti kráľa. Predmetom porady bolo pojednávanie krajinského rozpočtu na budúci rok. Ku porade prišli minister orby Ignác Darányi a gróf Ferdinand Zichy. Zo stránky vyslancov boli prítomní: Edmund Beniczky, Pavel Kovács, Ján Csernoch, Alexander Simonyi-Semadam, Alexander Karácsonyi, Julius Jánoky-Madocsányi, Jozef Farkas, Franc Csizmazia, Alexander Giess-

wein, Karol Wildfeuer, Georg Szmrecsányi, Karol Hencz, Franc Buzáth, Béla Nyáry, Alexander Ernszt, Mikuláš Zboray, Franc Darányi, Béla Rakovszky.

Na tejto porade pojednával sa len rozpočet ministerstva orby. Minister Ignác Darányi obšírne vysvetlil hlavnejšie zásady svojho rozpočtu. Pri otázke dochovávania dobytku žiadali od ministra vysvetlenia vyslanci: Jozef Farkas, Georg Szmrecsányi. Minister kolo osobnosti kráľa gróf Aladár Zichy upozornil ministra na to, že v krajine rozná lichva ubýva. Minister orby Darányi sa osvedčil, že cieľom zamedzenia rezania teliec vydal už nariadenie.

Obšírnejšie sa potom vyslovil minister orby o rybárstve, o vysádzaní viníc, opatrovaní vína v pivnici. O parcellovaní a kolonizácii onedlho predostre snemu zákonný návrh, aby sa ľudu zeme dostalo. Čoskoro zadá snemu — povedal minister orby — zákonnú predlohu dotyčno robotníckych bydlísk. Zaoberá sa aj s otázkou kynoženia kobyliiek, ponosuje sa ale, že snahy jeho nepodporuje hospodárstvo.

Simonyi-Semadam žiadal od ministra orby vysvetlenie v záležitosti zastupiteľstva záujmov hospodárskych. Minister odpovedal, že cieľom sriadenia tejto otázky v ministerstve jeho v práci sú už zodpovedné návrhy.

V tarifálnej záležitosti tiež žiadal vysvetlenie od ministra orby vyslanec Simonyi-Semadam a upozornil ho, či sú smerodajné kruhy prichystané na to, keby v čas žatvy vypukol zase štrajk poľných robotníkov. Minister orby odpovedal, že v tarifálnej záležitosti utvorený je odborný výbor, v ktorom nachodí sa viac hospodárov a viac úradníkov z ministerstva orby. V páde by v čas žatvy zase štrajk vypukol, sľúbil minister, že ako pri predošlej žatve, tak aj na budúcnosť hospodári dostanú ku pomoci v čas potreby mlatebné stroje.

Karol Wildfeuer upozornil ministra orby, že u nás začína sa šíriť pletenie košíkov, chybuje ale k tomu potrebnej látky. Čo sa v tomto ohľade zo zahraničia dováža, je drahé. Minister orby zaslúbil, že sa postará, aby ku pleteniu košíkov potrebná látka v krajine bola k dostaniu.

Béla Nyáry upozornil ministra orby na šírenie sa úpadu ošípaných a žiadal, aby na vynalezienie serumu proti chorobe ošípaných vypísaná bola odmena. Minister sa osvedčil, že s touto otázkou zaoberajú sa v jeho ministerstve, otázocné serum hľadá celý svet, doposiaľ ho však niet.

Franc Buzáth obrátil pozornosť na otázku výrobkov robotníckych. Minister aj v tomto ohľade dal uspokojujúcu odpoveď.

Porada konečne poďakovala sa ministrovi orby, že tak ochotne a obšírne vysvetlil rozpočet svojej torby a zakončila sa po odbavení viac vnútorných záležitostí.

Vo štvrtok dňa 22. novembra držala kresťanská ľudová strana druhú poradu. Poradu riadil ako predseda Štefan Rakovszky. Prítomní boli: Alexander Karácsonyi, Julius Jánoky-Madocsányi, gróf Gejza Majláth, Alexander Giesswein, Jozef Farkas, Štefan Adamovich, Georg Szmre-

csányi, Béla Rakovszky, Karol Hencz, Edmund Beniczky, Ján Cernocho, Franc Csizmazia, Alexander Ernszt, Franc Buzáth, Mikuláš Zboray.

Najprv pojednávajú sa rozpočty menších torieb, o ktorých podal zprávu Franc Buzáth, ako referent. V tej otázke, aby na sneme vyvolený bol ešte tretí podpredseda a aby v spojení s týmto zotrené boly platy podpredsedov snemu, vyslovil sa Ján Cernocho v tom zmysle, že pokiaľ predsedovia snemu, ako takí, majú výdavky, nedrží to za slušné, aby jejich platy zotrené boly. Alexander Ernszt odôvodnil v svojej reči, že není potrebné, aby — ako hovoria — vyvolený bol aj tretí podpredseda snemu, podobného ani není v žiaduom parlamente na celom svete. Zastáva preto to stanovisko, aby kresťanská ľudová strana ani voľbu príležitostne navrhnutého tretieho podpredsedu, ani zotrenie platu predsedov neodhlasovala. Štefan Rakovszky pozdvihol stížnosť, že tlačivo snemovne mnoho peňazí stojí a vyhotovuje sa vzdor tomu v takom stave, že potrebné zákony osobitne treba si zaopatřit.

Referent Franc Buzáth podáva zprávu, že položky spoločných výdavkov, len pozdej budú sa na sneme pojednávať, bo prvej musia byť ustálené v delegáciách prítomne vydržovaných. Pri položke rozpočtu podotknul Karol Hencz, že medzi penzionovými nachodia sa darabanskí fõispáni a aj Geguss. Týmto on penziu odhlasovať nemôže. Dotyčno Gegussa dokázal zo zákonov, že na penziu ani práva nemá. Dokázal ďalej Karol Hencz, že pokiaľ v zákonoch krajinských nenachodí sa ustanovenie *kráľovských kommissárov*, položky jejich penzie nemôžu v rozpočte predchádzať ani vtedy, keby ich pod titulom penzie dostávali. Tieto položky preto nepřijíma a bude žiadať, aby dotyčné aktá snemu boly predložené.

Franc Buzáth referoval ďalej o menších položkách rozpočtu, ktoré porada přijala bez poznámky.

Konečne porada uzavrela, že v piatok pojednáva rozpočet ministerstva vnútra, v pondelok rozpočet ministerstva výučby a v utorok rozpočet ministerstva obchodu. S tým zakončená bola porada tohoto dňa.

V piatok dňa 23. novembra držala kresťanská ľudová strana tretiu poradu. pojednávajú sa torba ministerstva vnútra. Ku porade prišiel minister vnútra gróf Julius Andrassy a pozdejšie ministerpredseda dr. Alexander Wekerle, ako aj gróf Ferdinand Zichy. Predsedal Štefan Rakovszky. Prítomní boli: Béla Csitáry, Georg Szmrecsányi, gróf Gejza Majláth, Alexander Simonyi-Semadam, Alexander Giesswein, Béla Rakovszky, Karol Hencz, Edmund Beniczky, Franc Buzáth, Alexander Karácsonyi, Alexander Ernszt, Franc Csizmazia, Štefan Adamovich, Karol Wildfeuer, Pavel Kovács.

Georg Szmrecsányi predostrel ministrom vnútra viacej otázok dotyčno pragmatiky úradníkov a zaoberal sa osobitne so záležitosťami stolice trenčianskej. Minister odpovedal, že na pragmatike úradníkov pracujú prítomne v jeho ministerstve. Ťažkosť, aké objavujú sa v niektorých stolicích, on sám dobre zná a nakoľko sa

bez urazenia stolickej autonomie panujúcej ťažkosťi vydvihnúť môžu, on zákonnou cestou k tomu prispeje.

Karol Hencz žiada tiež pragmatiku úradníkov. Známom mu je, že po niektorých krajoch panujúce vzbury možné sú len následkom zlej verejnej správy. Aj o tom má známosť, že sa chystá štrajk čelade. Zákon pokiaľ čelade je u nás zlý, zastaralý. Žiada od ministra, aby v tomto ohľade čo skôr urobený bol poriadok. Spomína konečne, že viacej fõispánov, kommissárov a úradníkov, ktorých vymenovala nezákonná vláda, ľahajú penzie, čo není v poriadku. Minister odpovedal, že na reforme verejnej správy pracuje sa prítomne v jeho ministerstve. Dotyčno penzie nezákonnou vládou vymenovaných je tej mienky, ako Karol Hencz, že penzia len takým príslúcha, ktorým to zákon dovoľuje, preto aj vo svojich nariadeniach v tomto zmysle pokračuje.

Alexander Simonyi-Semadam pýtal sa ministra, či ešte vždy jestvuje ustanovenie kommissárov vystahovania. Minister odpovedal, že táto záležitosť není ešte konečne rozriešená.

Franc Csizmazia rečnil o potrebnosti prekazení dovandrovaní. O tom istom rečnil aj Franc Buzáth a poukázal na tú okolnosť, že susedné štáty (Rumunsko, Bulharsko) zakázaly ruským židom, aby sa na jejich území čo len dočasne usídlili. V Rusku židov len vypustia, do Ruska ich ale nepustia, následkom čoho odniekad vypudené židovstvo usídlilo sa u nás. My síce bez Rakúska ani v tomto ohľade ničoho nemôžeme urobiť. Pokiaľ ale dovandrujúci vyciciavajú náš ľud a susedné štáty v tomto ohľade prísne zakročujú, prosí ministra, aby dotyčno tejto veľavážnej otázky v spojení s Rakúskom porobené boly poriadky.

Béla Rakovszky narádza, aby v tomto ohľade vynešený bol taký zákon, aký je v Nemecku, kde cudzinca behom 24 hodín môžu odstrániť. Gróf Andrassy odpovedal, že dovandrovanie zahatí dá sa u nás aj neodvisle od Rakúska. Nakoľko sa to doteraz nestalo, tomu je to na príčinu, že patričné orgány našej verejnej správy sú slabé a nepřevádzajú prísne zákon dovandrovaní.

Karol Wildfeuer a Alexander Giesswein rečnili tiež o otázke dovandrovaní.

Štefan Adamovich rečnil o otázke vystahovania a predniesol, že podnet ku tomuto je hľadanie roboty a peňazí. Minister odpovedal, že práve z týchto príčin je ťažko vystahovanie prekaziť, zvädzanie a búrenie k vystahovaniu on ale na každý pád prekazí.

Štefan Rakovszky pýta sa ministra, ako on zmýšľa o prekazení záhubného rozširovania sa socialdemokracie. Štrajk v istých pádoch môže byť síce oprávnený, celá krajina je však u nás preplavená odbornými organizáciami, ktoré iným cieľom slúžia, ako by to jejich povolanie sebou donášalo. Tieto odborné organizácie majú aj mnoho peňazí, ktoré neupotrebuju v zmysle jejich stanov. Nezachovávajú teda svoje vlastné stanov.

Gróf Julius Andrassy odpovedal, že sa to nemôže trpeť, aby odborné organizácie socialdemokratov násil-

ným spôsobom sberaly členov a peniaze na iné obracaly, ako to jejich stanovy predpisujú.

Alexander Giesswein prosí, aby dovolené bolo aj kresťanským socialistom mať štrajkovú kassu, tak ako je to dovoleno socialdemokratom.

Béla Csitáry rečnil o záležitostiach stolice oravskej a vyzdvihol tú nesprávnosť, že ta veľa úradníkov z pokuty posielajú, ktorí reči ľudu nerozumejú. V tomto je treba poriadok urobiť.

Georg Szmrecsányi a za ním Edmund Beniczky rečnili ešte o viacej vážnych otázkach verejnej správy sa týkajúcich, počom predseda porady Štefan Rakovszky vyslovil vďaka ministrom vnútra za jeho veľkú ochotnosť, ktorou na všetky predložené si otázky odpovedal a s tým zakončila sa porada.

O delegáciach.

Prvú poradu mala uhorská delegácia v nedeľu dňa 25. novembra o 10. hodine pred poludním pod predsedníctvom grófa Teodora Zichyho. Porada uzavrela, že zahraničný podvýbor drží prvé zasadnutie dňa 3. dec.

Prvé zahájujúce zasadnutie vydržovala uhorská delegácia o 12. hodine cez poludnie. Na zasadnutí boli prítomní aj spoloční ministri Aehrenthal, Schönaich a Burian. Predsedal gróf Theodor Zichy.

Ludvik Holló ohradzoval sa proti tomu, ako by delegácie krom snemu mali daaký rozhodujúci význam.

Štefan Burian spoločný minister predložil spoločný rozpočet.

Za podpredsedu vyvolený bol gróf Theodor Batthyány. S tým zakončilo sa prvé zahájujúce zasadnutie delegácie.

Popoludní o 3. hodine jeho veličenstvo kráľ prijal uhorských delegátov v malej trónnej sieni. Jeho veličenstvo pozdravil krátkou rečou ako predseda gróf Theodor Zichy. Jeho veličenstvo v krátkej trónnej reči dal výraz tomu, že od posledných delegácií v štátnych záležitostiach nestalo sa žiadnej značnej zmeny.

Po trónnej reči rozhováral sa jeho veličenstvo s jednotlivými delegátmi. Karol Csáky, biskup vacovský a Karol Hornig, biskup vesprémsky vyznačení boli dlhšími rozhovorami.

Rakúsku delegáciu prijal jeho veličenstvo tiež v nedeľu popoludní o 2. hodine.

KRAJINSKÝ SNEM.

22. novembra.

Po odročení na niekoľko dní začala krajinská snemovňa dňa 22. novembra svoje zasadnutie s pojednávaním krajinského rozpočtu na rok 1907.

Zasadnutie zahájil predseda Julius Justh. Zo strany vlády boli prítomní: dr. Alexander Wekerle, Franc Kossuth, gróf Julius Andrássy, Ludvik Jekelfalussy, gróf Albert Apponyi, Ignác Darányi, Gejza Polónyi, Gejza Josipovich.

Po odbavení predsedníckych správ otvoril debatu o rozpočte na rok 1907. vo všeobecnosti:

Jozef Hoitsy, referent. Spomenul v úvode reči svojej, že vláda na poli reforiem len toľko môže previesť, naľkoľko to peňažné prostriedky krajiny dopúšťajú. Mnoho je potrebné na sriadenie plátov úradníkov. Tieto platy obnášajú pred sedemnást rokami 79 millionov, teraz obnášajú 275 millionov, pri tom vydáva ešte štát ročite vyše 70 millionov na doplnenie plátov neštátnych úradníkov. Oprávneným požiadavkám učiteľov a zamestnancov štátnych železníc treba ale na každý pád vyhovieť. Odporúča rozpočet ku prijatiu. (Súhlas.)

Michal Polit, z národnostnej stránky, mluvil proti rozpočtu a neprijal ho.

Gróf *Albert Apponyi*, minister výučby, odpovedal Politovi na jeho ponosy v záležitosti zomborskej školy v minulom zasadnutí prednesené.

Julius Ságghy zaoberal sa v dlhšej reči s chybnými náhľadami Politu a jeho strany a vyslovil sa za prijatie rozpočtu.

Franc Buzáth, vyslanec kresť. ľud. strany v dlhej, náležite odôvodnenej reči vyslovil sa za prijatie rozpočtu.

Snemovňa na to prijala rozpočet vo všeobecnosti a s tým zakončilo sa zasadnutie.

Snemovňa veľmožov držala zasadnutie o 5. hodine po obede. Pod predsedníctvom grófa Aurela Deseffyho a pri prítomnosti ministrov: Wekerle, Kossuth, Darányi a Jekelfalussyho pojednávalo sa o snemom prijatej predlohe cieľom vývinu priemyslu.

Gróf *Róbert Zselénszky* vyslovil sa proti predlohe a predostrel nový návrh.

Pri odhlasovaní prijala snemovňa veľmožov predlohu o vývine priemyslu vo všeobecnosti a v čiastkach.

Krajinskí vyslancovia kresťanskej ľudovej strany.

Georg Szmrecsányi.

Volebný okres Vágbesztercze držali v moci liberáli hneď od počiatku, ako krajine našej navrátená bola ústava. Ku voľbám ablegátskym sháňali zvestne známi slúžnovci voličov dľa ľubovôle a beda by bolo bývalo takému, čo by sa bol opovážil liberálovi protikandidáta postaviť. V deň voľby prišli páni na miesto, kde sa voľba mala vydržiať a notári došikovali kommandovaných voličov, liberálny kandidát držal, alebo aj nedržal reč, voličia mu zakričali na znak hlavného slúžneho: nech žije a ablegát bol vyvolený. Po voľbe bývala hostinka v židovskej kréme, ale len pre pánov. Voličia išli hladní domov. Nejednen z nich, jestli vedel mysleť, a až mu aj toto hlavný slúžny nezakázal, pohoršil sa nad tou komédiou, akú tu liberáli vyvádžali s volebným právom. I ako vyzeraly voľby v tomto okrese, takí boli aj jeho ablegáti. O okres sa nestarali. Ani ich voličia nevideli len zas pri nastávajúcich voľbách. Preto zaostal okres tento v každom ohľade a nemožno sa tomu čudovať, že

ako vystúpila na dejisko kresťanská ľudová strana, do posledného samostatného chlapa pripojil sa ku nej. Voličia volebného okresu Vágbeszterce boli vždy horliví ľudáci, nemohli však dľa svojho presvedčenia hlasovať pre hrozný terorizmus hlavných slúžnych, notárov a niektorých úradníkov židovského zemepánstva. Až keď padol liberalizmus, ukázali voličia tohoto okresu, že vedia neodvisle myslieť, že sú samostatní, bo si jednohlasne za ablegáta vyvolili kandidáta kresťanskej ľudovej strany.

Georg Szmrecsányi je ablegátom volebného okresu Vágbeszterce. Narodil sa 23. septembra roku 1876. v Hornom Kubíne. Stredné školy odbavil v Košiciach a v Prešporke. Práva študoval na universite v Budapešti. Po odbavených štúdiách za čas účinkoval v úrade krajinskej statistiky a pozdejšie pri ministerstve obchodu. Roku 1905. okres Alsó-Kubin vyvolil ho za ablegáta. V tejto hodnosti mal dostatočnej príležitosti z blízka poznať šafárenie liberálov. Ako mužovi šľachetného zmýšľania zhnusil sa mu celý ten systém i opustil liberálov a s telom i s dušou pripojil sa ku kresťanskej ľud. strane, s jejžto programom volebný okres Vágbeszterce r. 1906. jednohlasne vyvolil si ho za ablegáta.

Georg Szmrecsányi,
narodil sa 23. sept. r. 1876., ablegát
vol. okr. Vágbeszterce, st. Trencsén.

Ablegát kresťanskej ľudovej strany Juraj Szmrecsányi pozná ľud pospolitý, vie čo a kde ho bolí. Je on priateľom ľudu nielen slovom, lež aj skutočne. Voličia jeho presvedčia sa o tom pri každej príležitosti. Čo sa v záujme ľudu dá previesť, čo je vec šľachetná a spravodlivá, za to na sneme ku blahu svojich voličov vždy smeľe a neohrozene pozdvihne svoje slovo Georg Szmrecsányi.

Štefan Tálos.

Medzi chrabrymi bojovníkmi za zásady kresťanské vyniká v stolici šopronskej krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Štefan Tálos. Narodil sa roku 1864 v Šoprone, kde na hlavnom gymnáziu Benediktinov odbavil stredné školy. Práva študoval na universite budapeštianskej a tu bol vyznačený diplomom doktorátu. Už od desiatich rokov je členom stoličného výboru právomocnosti šopronskej. Krom stoličných záležitostí berie čilú účasť aj v spoločenských pohyboch mesta Šopron, kde je od rokov pravotárom katolíckej autonómnej obce a Jednoty tamojších katolíckych spolkov. V Šoprone totiž veľmi je vyvinutý katolícky život a krom horlivých duchovných mesta, mnoho prispel ku

tomu Štefan Tálos. Proti liberálnym kandidátom dvakrát bol v Nagymártone vystúpil, lež bez výsledku, bo tehďajšia vláda hroznými obetami prekážala víťazstvu pravdy kresťanskej. Konečne pri posledných voľbách r. 1906. vyvolený bol Štefan Tálos za krajinského vyslanca s programom kresťanskej ľudovej strany, ktorej sa stal horlivým a činným členom, lebo všade a pri každej príležitosti pozdvihne svoje slovo. Pri pojednávaní zákonnej predlohy o vývine priemyslu hneď aj dokázal, že má ducha a srdce neohrozene zastupovať predovšem zanedbaný u nás stav malých remeselníkov a robotníkov.

Štefan Tálos,
narodil sa r. 1864., ablegát voleb.
okresu Nagymárton, stol. Sopron.

Franc Udvary.

Známa pravda je, že v našej krajine nemáme mužov odborne a náležite vzdelaných. Odborne vzdelaných obchodníkov potrebujeme nielen v pospolitom živote, lež aj na sneme. Známo je vôbec, že u nás obchod s malými výnimkami celkom v nekresťanských rukách sa nachodí. Kresťanský obchodník ťažko môže jestvovať proti nešľachetnej konkurencii nekresťanov. Krom toho neušlo sa záujmom jeho obrany a výdatnej podpory ani v zákonodarstve. Kresťanská ľudová strana za svätú úlohu si považuje hájiť a podporovať všetky stavy, teda aj stav obchodníkov. S radosťou a s najčistejším úmyslom víta preto každého čo sa z bárs ktorého stavu spoločenského ku nej pripojuje. Ako za stupiteľa stavu obchodníckeho poznať nám treba krajinského vyslanca Franca Udvary.

Franc Udvary, krajinský vyslanec volebného okresu Zirc narodil sa dňa 12. júna roku 1868. v Körmende. Po odbavených stredných školách študoval na obchodnej akademii v Kráľovom Hradci. Keď štúdia obchodné s najlepším výsledkom odbavil, venoval sa cez dva roky štúdiám techniky a mechaniky. Pracoval potom pri boku nebožtíka oca svojho

Franc Udvary,
narodil sa 12. júna r. 1868., ablegát
vol. okresu Zirc, stol. Veszprém.

Franca Udvaryho, ktorý bol vedúcim správcom veľkej sporiteľne pre Szombathely a okolie. Správcom mestskej sporiteľne Szombathej je po dnes. Po okolí založil viacej peňažných ústavov. Cestoval po Francúzsku a Taliansku. Volebný okres Zirc vyvolil ho po prvý pri náhradnej volbe roku 1902. Pri voľbách roku 1905. a 1905. vyvolený je za krajinského vyslanca s programom kresťanskej ľudovej strany.

B E S E D N I C A.

Poučné rozprávky.

(Dokončenie.)

Vystupovanie stolára začalo byť neprijemné. Začal vykrikovať, takže sa ľudia začali sbierať, aby videli, čo sa to robí. Martin konečne ztratil trpezlivosť.

— Na bok korhel! — oboril sa na stolára, ktorý bol tak docenganý, že ledva vedel stáť na nohách. Prekladal nohy, ako čo by sa zem triasla pod ním.

— Ale ja-ja že-že som ko-korhel? Kto-o-o ma-ma vi-del-del ke-dy-dy opitého? Za-plaf-plaf-te-te, le-le-bo...

— Čuš, ožravec! — hrmel nahnevany Martin. — Dostaneš, čo ti patrí, len nabok z cesty.

— Ale Martinko, — hovorila Hanka — prosím ňu, daj mu pokoj. Vieš čo, choď, predaj tohoto koňa, nech vyplatím dlh, aspoň nebudú ubližovať nebohému otcovi.

— Dobre, vykonám čo chceš, ale len tak, až pôjdeš k nám. Moja matka ňu bude ľubiť.

Hanka poslúchla. Za ten čas, čo sa vyžalovala Martinovej matke, pojal šuhaj koňa a šiel s ním ku gazdovi Svitkovi, ktorý práve hľadal koňa. Aj sa zjednali za päťadvadsať zlatých. Vyplatil stolára a ostatné peniaze odovzdal Hanke.

— No, teraz pôjdem k organistovi, — povedalo dievča — lebo aj tomu sme dlžní.

— Ale Hanka, nebuď taká dobrá. Bratia ňu oklamali pri delbe a ty ešte platíš za nich. Nech aj tí darebáci platia.

Ale Hanka nedala si povedať, vyplatila organistu a ako ide po ulici, stretne sa s pani Kozárkou. Bola oblečená v čiernom rúchu, lebo smútila za mužom. Hanka ju poznala, lebo nebožký otec neraz robil u Kozárov. Aj táto pani nachodí sa teraz v nůdzi, lebo po smrti mužovej rodina začala sa s ňou pravotiť pre dedičstvo. chceli by ju priviesť o všetko, takže chudera nemá sa kde uchýliť. Čo mala peniaze, tie šly fiškálovi. Aj včul ide od neho. Pýtal zas od nej peniaze. Ona nemá peňazí, ačpráve jej fiškál povedal, že až donesie pätnásť

zlatých, tak že istotne vyhrá a potom že bude mať všetkého dosť.

— Čo tu hľadajú pani urodzenká? — pýtala sa Hanka.

— Ach, dieťa moje, aj ja som taká biedna sirota, ako aj ty. Nemám sa kde obrátiť, všade ma vyhánajú. Som bez haliera, kdežto potrebovala by som pätnásť zlatých.

— Ak im len to chybuje, ľahko im spomôžem. Ja mám toľko peňazí, nech sa páči.

Kozárová dychtíve chytla peniaze, objala a bozkávala Hanku.

— Neboj sa duša moja, ja sa ti za to odslúžim. Boh láskavý nedá zahnúť spravodlivým. Hej, až vyhrám process, uvidíš akou paňou ňu spravím!

Boh vie, čo všeličo by bola potárala Hanke, keď nepríde po ňu Martin. Ten ju chytil za ruku a viedol k ním.

Hanka vyrozpráva čo ju potkalo, aj ju dobre vyhrešili, že bola tak ľahkomyselná. Všetkým pekne, keď je voľakto veľkodušný, ale zato nemusí rozdať všetko, čo má. Veď Kozárová má bohatú rodinu a tá jej nedá ani haliera. A keby ešte k dobrému upotrebila tých pätnásť zlatých, lež ich strčí fiškálovi do hrtana. Škoda každého krajciara. Popredku je ztratená taká pravda, ktorú traja fiškáli vyhľadávajú.

Hanka nepovedala ani slova. Bola spokojná, že urobila dobrý skutok, myslela si, že jej to Boh odplatí. Zostala u Martinov a pomáhala pri robote. Práve bola zatva, a hoc Sedlárech zemička nebola tak široká, ako dlhá, predsa zišla sa im táto obratná robotníčka. A keď si svoje odbavili, šli za nádenníkov. Sedláarka si Hanku tak obľúbila, ako čo by bola jej vlastná dievka. No a Martin? Ten by ani za svet nepozrel do očí druhej dievke. Jeho bude Hanka, lenže to ešte ani matke neprezradí.

Jej bratom veru nevedelo sa tak dobre. To boli darebáci, ktorí dávno zabudli otcovo napomenutie.

Domec, v ktorom bývali vskutku na bubon dala udreť špárkassa a či je pravda, či nie, ľudia to vravia, že ho Kozárová kúpila. Nevie, za čo, veď nenie tak dávno, čo jej Hanka tie peniaze požičala. Dosť na tom, dom bol ztratený a nový majiteľ dal ho porúcať. Práve včul stavajú na jeho mieste taký pekný, žeby mohol v meste stáť.

Za jeden čas Vendel a Ferdiš furmančili na jejich dvoch koňoch, ale to nedonášalo mnoho. Radi pili a jedli, tak nestačil im výrobok. Darmo naháňali šťastie, nedohonili ho. Mnoho sa im snivalo o bohatstve, lenže peniaze nikto netratil a im smrdela robota. Veď aj nebožký otec koľko sa nadržol a nemal nič. Oni s huncútstvom začali, oklamali sestru, stolára, organistu, aj to nič nestálo. Najlepšie bude, keď pôjdu do sveta. Predali kone, sadli do krčmy, naslopali sa do vôle a potom sa ztratili. Nikto o nich nepočul.

Hanke sa ináč vodilo, tá pevne dôverovala v Boha, ani sa nesklamala.

Stalo sa, že jedna pani prišla do Sedlárov a do-
pytovala sa na Hanku. Bola to pani Kozárová. Za ten
čas, čo sme ju naposledy videli, veľmi sa premenila jak
v tvári, tak aj v rúchu. Bolo vidieť, že sa s ňou stala
veľká premena. Musela mať veľmi dobrého patróna v
nebi, bo tento raz stal sa ozaj zázrak, že sa pravda aj
z fiškálovej ruky vyslobodila a Kozárová vyhrala pra-
votu. Sudcovia dosúdili jej všetok majetok o ktorý ju
rodina checla olúpiť. Teraz má tolko peňazí, že môže
Hanke stonásobne prinavátiť tých pätnásť zlatých.

— Či ma poznáš, dieťa moje? Neboj sa ma. Ja
som Kozárová, tvoja dlžnica. Nezabudla som na teba.
Boh ma neopustil, splním, čo som ti bola sľúbila. Prišla
som pre teba. Budeš u mňa bývať, od veľku som ja
tvojou matkou?

Hanka bola v rozpakoch, že nevedela slova pre-
hovoriť. Vše na Martina, vše na jeho matku hľadela.
Táto ju posmelovala:

— Choď Hanka, čoby si nešla. Nesmieš opovrhnuť
také šťastie.

— Veru áno, — dodal Martin. — Ty si už bohatá,
nehodiš sa do našej chalupy.

Ale Hanka dala sa do plaču, objala starú sedliačku
a povedala:

— Nie, ja nepôjdem od vás. Prosím vás, nevyhá-
ňajte ma.

— Ale, čo by si nešla, — zasmiala sa pani, —
viem čo ňu bolí. Poď že sem Martinko a podaj ruku
tvojej neveste. Viem že sa radi máte, nech vás Boh po-
žehná. Tak Svadbu nechajte na mňa. Tú v novom dome
odbavíme. Spolu budeme bývať všetci.

— Ďakujem vám dobrá pani, — hovorí Hanka, —
teraz už privolím ku všetkému. Sľubujem, že budem va-
šou poslušnou dcérou a milovať vás budem až do smrti.

— Aj ja, — ozvala sa Sedlárová.

— Aj ja, — dodal Martin.

Chytili ruku dobrotivej panej a bozkávali ju.

Onedlho mladí zadržali sobáš a potom presťahovali
sa do toho nového domu. Žili v láske a v pokoji a slú-
žili Pánu Bohu, ktorý ich požehnal. Martin neraz spo-
mínal:

— Vidíš Hanka, k akému šťastiu nás dovedol ten
tvoj slepý kôň.

— Hej, predsa len mali pravdu môj nebožký otec.
Daj im Boh slávu večnú! — odpovedala Hanka.

Fatranský.

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ vo štvrtok dňa 22. novem-
bra o 5. hodine popoludní na osobitnom dvornom vlaku
dorazil do Budapešti. Na západnom nádraží vítali kráľa
hlavný mešťanosta Koloman Fülepp a hlavný policajný

kapitán dr. Desider Boda. Jeho veličenstvo veľmi dobre
vyzerá. Po svojom príchode dlhší čas rozprával sa s
predsedom-správcom štátnych železníc Juliusom Lud-
vighom, ktorý osobitný dvorný vlak viedol, zatým i s
hlavným mešťanostom síd. mesta Budapešti a s hlavným
policajným kapitánom. Ačkoľvek bolo prichladno, kráľ
na otvorenom koči sa viezol so svojim hlavným adju-
tantom grófom Paarom do kráľovského palácu v Budíne.
Pri západnom nádraží stálo početné obecnstvo, ktoré
oduševnene eljenovalo jeho veličenstvu. Podobne čakalo
kráľa početné obecnstvo aj pred budínskym kráľovským
palácom a srdečne vítalo jeho veličenstvo. Kráľa v bu-
dínskom hrade vítal arciknieža Jozef, jeho manželka a
deti a dvorní hodnostári. Kráľ sa na to utiahol do svo-
jich komnat. V sobotu dňa 24. novembra prišla ku jeho
veličenstvu na návštevu kňažna Gizella z Mníchova.
V nedeľu dňa 25. novembra prijal jeho veličenstvo vo
výsluchu rakúskych a uhorských delegátov. Dňa 2. de-
cembra odhalí jeho veličenstvo sochu grófa Juliusa
Andrássyho, postavenú pred parlamentom.

Zdravotný stav knieža-primasa. Kardinál knieža-
primas Klaudius Vaszary od niekoľko dní následkom
prechladnutia sa chorľavie. Z milosti Božej, ako to le-
kári udávajú, o krátky čas vyzdravie. Vysokí hodnostári
cirkevní a svetskí a nesčíselní z obecnstva bez roz-
dielu náboženstva dopytujú sa každodenne o stave zdra-
vostnom arcipastiera katolíkov Uhorska.

Nemecký cisár a ruský cár. Z Londýna oznamujú,
že medzi Berlínom a Carským Selom sriadili bezdró-
tový telegraf. Takto nemecký cisár a ruský cár bezpro-
stredne sa budú môcť stykať.

Chýry zo Spiša. V Novej Vsi bola dňa 10. nov.
výstava na dobytok. Zo 14 dedín prihnali 108 kusov
rozného statku. 58 malých gazdov dostalo spolu 840
korún, 13 pastierov dostalo za dobré opatrovanie statku
spolu 115 korún odmeny a 7 pánov dostalo uznajúce
dokumenty. — V meste Gölniczbánya sa zo 150 vojo-
povinných 50 ustanovilo na assentírku, z ktorých odo-
brali 16. V gölnickom okrese sa zo 733 vojopovinných
ustanovilo na assentírku 280, z ktorých odobrali 102.
V lubovenskom okrese sa zo 643 vojopovinných
ustanovilo na assentírku 128, z ktorých odobrali 42.
V meste Ó-Lubló z 86 vojopovinných ustanovilo sa na
assentírku 12, z ktorých odobrali 5. — V Kropkach
kočis Michal Kozák na ulici tak ťažko uderil s ťažkou
palicou po hlave sklepníka Manó Demjána, že ten po
jednej hodine zomrel. — V obci Granásztó dňa 5. nov.
Ján Sztassák a jeho žena po drevo šli do lesa. Ako sa
s plným vozom už domov vracali, na jednom mieste sa
voz vyvrátil a oba pod voz prišli. Sztassáka zabilo a
jeho žena veľké rany utrpela. — V minulé dni bola v
záležitosti spišsko-gemerskej železnice deputácia u mi-
nistra obchodu. — V mesiaci októbri odviezli zo Spiša
na železnici do iných krajov Uhorska 188 kusov rož-
ného statku, 5 oviec a 43 ošípaných: do cudzozemska
14 kusov rozného statku. V tomže mesiaci vydalo sa
vo Spiši 10.976 dobytých passov.

Administratívny výbor stolice trenčianskej minulého dňa vydržoval svoje riadne mesačné zasadnutie na ktorom predsedal nadžupan dr. Valér Smialovszky. Na tomto zasadnutí správca finančnej direkcie oznámil, že preskúmal žilinský daňový úrad a vo viacerých obciach manipulovanie daňových záležitostí a všade našiel všetko v poriadku. Daň i predošlého mesiaca exekvovali a výsledok bol prajnejší. — Dľa zprávy stoličného hlavného lekára zdravotný stav obyvateľstva stolice trenčianskej minulého mesiaca bol neprajný. — Zdravotný stav dobytky v stolici trenčianskej v októbri bol prajný, iba kde-tu vystúpila nákazlivá dobytčia nemoc. Na jarmoky dohnali málo lichvy, vyjmúc mesta Trenčín, kam prišlo veľa kupcov z Moravy. — Zatým vypočítané boli zprávy ostatných stoličných úradníkov, vybavené bežné záležitosti a s tým sa zasadnutie administratívneho výboru skončilo.

Žaloba proti slobodnej organizácii murárov. Murárski pomocníci poslali ministrovi obchodu memorandum, v ktorom ho prosia, aby ich obrátil proti terorizmu murárskej odbornej organizácie, ktorá ich sdiere a nedovoľuje im pracovať. Minister memorandum nasutku poslal dotyčnému výboru hlavného mesta a naložil, aby v tejto záležitosti zavedené bolo čo najprísnejšie vyšetrovanie, aby sa dokázalo, nakoľko zodpovedajú ponosy murárov pravda. V páde z vyšetrovania vysvitne, že odborná organizácia skutočne terorizuje murárov, minister bezpochybne veľmi prísne zakročí proti organizácii. — Robotníci začínajú teda nahliadať, čo sú to tie socialdemokratické organizácie.

Zavraždený univerzitný profesor. V Neapoli tieto dňa jeden anarchistickej študent menom Lagana dýkou prebodnul univerzitného súkromného profesora de Rosiho. Vraha už chytili. Počas výsluchu rozpovedal, že preto usmrtil profesora, lebo rozdával študentom zápisky o svojich prednáškach a týmto jeho defom vyňal z úst chlieb. Lagana totiž odpisoval prednášky a takto si vyhadával chlieb. Keď ho viedli do väzenia, prosil, aby mu dovolili vziať si so sebou niekoľko vedeckých kníh. Toto mu i dovolili.

Orabovaný poštový voz. Náčelník železničnej stanice Hegyes-Feketehegy — ako zo Sabadky sdeľujú — telegrafične upovedomil políciu v Sabadke, že tamojší poštový voz napadli lúpežníci, poštárskeho sluhu srazili a ukradli dve vrecia s peniazmi. Voz o 10. hod. večer sa pohol ku železničnej stanici. Lúpežníci ušli. Vo vreciach bolo udajne 30.000 korún.

Cirkevné. Jozef Buday vymenovaný je za farára do Moravského Lieskového; ilavský kaplán Augustin Feitscher preložený je do Bošáce; varínsky kaplán Jozef Puchovszky preložený je do Ilavy a papradnovský kaplán Anton Blaha do Nových Bystríc.

Smrť vlamača. Hroznou smrťou sišiel zo sveta minulého dňa v Berlíne jeden vlamač, keď so svojima tromi spoločníkmi chcel v kancelárii jednej dielne vylámať peňažnú skriňu. Traja vlamači vkradli sa do dielne, vyliezli na strechu a odtiaľto sa chceli dostať do vnútra úradníckej budovy, aby peňažnú skriňu nachodiacu sa na druhom poschodí mohli vylámať. Aj sa im podarilo dostať sa do budovy, ale vtedy zbadali, že pracovňa majiteľa dielne, v ktorej bola hľadaná skriňa, nenie už na druhom, lež na tretom poschodí. Vlmači dali sa do práce, ale skriňu vylámať nemohli. Konečne jeden do kľúčovej dierky nasypal pušného prachu a pripravil knôt. Knôt ale nebodaj pomaly horel, lebo jeden vlamač sa sohnul, aby ho napravil. V tom okamihu pušný prach vybuchol, dvere na železnej skrini sa rozletely a vlamačovi dodružgaly hlavu. Druhí dvaja vlamači vidiac hrozný výjav, ušli. Rachot výbuchu nikto nepočul. Mrtvolu našli až ráno, keď do miestnosti vošli sluhovia. Policia pozná nešťastne pochodivšieho vlamača, ktorý bol pre vlámanie už viac ráz trestaný.

Šialená na lodi. Z Londýna sdeľujú, že na holandskej lodi «Amsterdam», ktorá minulého dňa dorazila do new-yorského prístavu, ešte na šírom mori zošalela jedna vychovateľka, menom Róza Nagle. Zošalené dievča schytilo jedno na palube sa hrajúce dieťa a hodilo ho do mora. Námorníci hneď plávali za dieťaťom, no oratovať ho už nevedeli. Vychovateľka potom schytila i druhé dieťa a chcela ho tiež do mora hodiť, v čom ju ale prekazili, Nešťastnú vychovateľku sviazali a zavreli do osobitnej kajuty.

Garbiarsky štrajk v Mikuláši ukončený. Sdelili sme nedávno, že v Liptovskom Sv. Mikuláši vypuknul štrajk garbiarskych pomocníkov, ktorý sa už však ukončil, lebo dňa 19. novembra všetci robotníci vstúpili zase do práce.

Objavená peniaze falšujúca banda. Policia v meste Makove objavila jednu peniaze falšujúcu bandu, ktorá falošné peniaze prinášala do obehu v čanádskej, v čongrádskej, ba i v torontálskej stolici. Falšovatelia razili zväčša falošné strieborné zlatníky a tieto sú také podarené, že ich sotva možno rozoznať od pravých zlatníkov. Domnievajú sa, že banda má viac takých členov, čo

Osožné a chytré prevedenie parcellovanía.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovanía a ku tomuto cieľu udeľovanie požíčiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaníu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovanía (rozumie sa prácami právnymi, merníckymi a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý stará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovanía ústav ochotne povoluje požíčku do dvoch tretín ceny pri výhodných podmienkach, o čom vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V., Géza-u. 2.) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovanía. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľka pozbavia sa všetkých starostí parcellovanía. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaníu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadné. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 korún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodovernenie notárske. Ústev požíčku vypovedať nemôže.

cestujú a falošné peniaze prinášajú do obehu. V tejto záležitosti vedie sa prísne vyšetrovanie, aby tejto bande prišli na stopu.

Výstraha pre cestujúcich. V nedeľu dňa 18. novembra Michal Gocál, človek chudobný, vybral sa z Višňového do Ameriky, aby tam vyrobil niečo pre dietky svoje. V Oderbergu v noci, keď išiel na stranu, napadli ho traja lotri, ústa mu zapchali, ostrým nožom mu vyhrážali a potom vzali mu 360 korún, ktoré si na cestu bol vypožičal, takže biedny človek musel sa vrátiť nazpät domov.

Koľko je ešte starých honvédov? Dňa 1. októbra tohoto roku bolo ich ešte 9407 a behom mesiaca ubudlo ich 52. Na ich pensie präliminované bolo parlamentom 800.000 korún, avšak prekročili tento obnos o 817.892 korún, tak že v celku vydali na pensie pre honvédov 1.617.892 korún. Okrem toho vykladá ministerstvo honvédov na opateru tých, ktorí sú v honvédskom asyle, osobitne.

Naftalin ako prostriedok proti molom nezodpovedá. Najlepšie odporúča sa výpar z terpentínu alebo z benzínu.

Zajímavé číslie. Krajský štatistický úrad minulého dňa vydal sošit obsahujúci štatistické dáta na mesiac september tohto roku. Z týchto číslie vysvitá, že ľudnosť a počet sňatkov sa dvíha, ale súčasne dvíha sa aj vysťahovanie.

Ľudnosť. V mesiaci septembri roku 1906. narodilo sa v uhorskej krajine 69.568 detí a zomrelo 36.768 duší, tak že prirodzený prírast ľudu činí 32.800 duší. Z týchto číslie na Horvatsko a Slavonsko pripadá 8536 pôrodov a 4701 smrtných pádov; v Horvatsku a Slavonsku v mesiaci septembri tohto roku prirodzený prírast ľudu činil tedy 3835 duší. V septembri tohto roku narodilo sa o 3855 detí viac, než v tom istom mesiaci r. 1905. a zomrelo o 4663 osôb menej, tak že prirodzený vzrast ľudu v septembri tohto roku je o 8518 duší väčší, než bol v tom istom mesiaci predošlého roku. Ešte prajnejší výsledok ukazuje sa, keď porovnáme dáta prvých deväť mesiacov tohto roku s dátami toho istého obdobia minulého roku. V prvých deviatich mesiacoch tohto roku narodilo sa síce o 17.158 detí menej než v tom istom období predošlého roku, ale o 65.906 osôb menej zomrelo, tak že prirodzený prírast ľudu je o 48.748 duší väčší, než bol v prvých deviatich mesiacoch roku 1905.

Sňatky. V septembri roku 1906. v uhorskej krajine do stavu manželského vstúpilo 8915 párov, a síce v užšom Uhorsku 8104 párov, v Horvatsku a Slavonsku 811 párov. V septembri tohto roku uzavreté bolo o 752 sňatkov viac, než v tom istom mesiaci lanského roku. V prvých deviatich mesiacoch tohto roku uzavreté bolo o 357 sňatkov viac, než v tom istom období predošlého roku. Z pomedzi 8915 uzavretých sňatkov bolo 1334 miešaných manželstiev, z ktorých však na Horvatsko a Slavonsko pripadá len 41.

Vysťahovanie. V mesiaci septembri roku 1906. vyemili si 20.402 passov, a síce 14.456 na vysťahova-

lecké ciele a 5946 z iného cieľu. Na základe týchto passov vysťahovať sa malo právo 17.360 osôb, z iného cieľu do cudzozemska ísť mohlo 9235 osôb, spolu teda 26.595 osôb, a síce 16.552 mužských a 10.943 ženských. Najviac passov znelo do Ameriky, totiž 14.668, do Rumunska 1383 a do Nemecka 211. (V mesiaci auguste vydali v uhorskej krajine 19.538 passov a v mesiaci septembri lanského roku 15.930 passov.) V mesiaci septembri vrátilo sa do uhorskej krajiny 2198 vysťahovalcov, z ktorých na Horvatsko a Slavonsko pripadlo 279 ľudí.

HOSPODÁRSTVO.

Hospodársky domový priemysel.

(Pokračovanie.)

Spomenul som, že koľko dní musia hospodárski robotníci mimovoľne postávať. Ja myslím, jaknáhle týchto 70—90 ztratených dní na robotné obrátime a pritom dáme príležitosť žene a deťom robotníka, aby aj oni schosnili ich zbytočný čas, zaraz by prestala núdza robotníkov, utíchla by nespokojnosť a s tým utratia vplyv na ľud aj buričia. Nenie teda súrnejšej práce, ako dať robotníkom pobočné zamestnanie. Že terajšia vláda má starosť o hospodárskych robotníkov, to je všeobecne známe. Pohly sa v tomto ohľade aj doktoré spoločnosti, taktiež jednotliví, ktorí naklonení sú láskou k robotníkom. Vsetci títo na tom pracujú, aby robotníci nemuseli zaháľať a núdzu trpeť. Lenže pár ľudí nič nevyvedie, tu sa musia spojiť veľkostatkári a páni, veď najviac oni môžu robiť za dobrobyt robotníkov, veď oni vládnu s prostriedkami hospodárskych plodín. Dľa môjho náhľadu aj my by sme mohli pokrok spraviť, keby sme mali k tomu vôľu, keby sme nevyhýbali robote, trochu obetám a keby sme mali ako-tak kupeckého ducha. Pri múdrom riadení a vedení hospodárski robotníci všade najdu druhy domového priemyslu, ktoré daly by im zamestnanie cez zimu, keď poľná robota stojí. Toto presvedčenie čerpám z 8-ročnej zkušnosti, od kedy som spolupracovníkom ministerstva orby v udomáčení hospodárskeho domového priemyslu.

V starodávnom čase v obyčaji bolo aj u nášho ľudu, že cez zimu celé rodiny zaoberaly sa s domovým priemyslom, z čoho zadovážily si rúcho, potravu a iné potreby. Tieto rodiny vyhotovovali, plátno, papuče, koše, košiny, poriská, lopaty, hračky, metly atď. Od istého času ale premenil sa ľud, ako čoby viac nebolo toho nedostatku, ktorý predtým nútil robotníkov, aby aj v zime hľadeli po výrobku. Nastaly fabriky a tieto zničily domový priemysel. Odňaly chlieb z rúk chudobných robotníkov, lebo vo veľkom kvantume a lacno vyhotovujú

všetky tie články, ktoré predtým náš ľud zhotovoval. Pritom sú železnice, ktoré tiež lacno odvážajú na vše strany vo fabrikách vyhotovený tovar. A tak fabrický priemysel a obchod kupecký povstaly oproti rukovej práci a prevládali ju. Čože môže vykonať chudobný ľud oproti fabrikám, oproti strojom a oproti kapitálu? Ktože hľadá a kúpi jeho výrobky, keď fabriky majú sklady, dajú na ráty a zaplavia celý svet so svojimi dôrobnkami? Pri takomto nerovnom závode musel kle-snuť robotník a nechal tak domový priemysel, bez toho, že by bol ten čas na inú prácu upotrebil. Takto vyšly na vnivoč všetky druhy domového priemyslu, hoc da-ktoré mohly sa udržať aj pri konkurencii strojov a fa-brik a mohly mať z toho osoh koľké rodiny!

Hľaďte teraz, ktoré sú tie práce domového priemyslu, ktoré mohli byť poľní hospodárski robotníci v zime prevádzkať. Takéto sú: rezbárstvo, košíkárstvo, me-tlárstvo, kefarstvo, pradenie, tkanie, pestovanie ovocia a zahradných zelenín, vyhotovenie daktorých potravných článkov, sušenie a udržiavanie konzervov ovocia atď. Ku týmto prácam nie sú potrebné obzvláštne vedy, jedine šikovnosť. Je síce dosť miest v našej krajine, kde ľud zaoberá sa s týmito prácami a to dosť úspešne. S vy-pracovaním dreva (s rezbárstvom) zaoberajú sa v 38. stoliciach; s pletením prúfa (s hotovením košíkov a ko-šín) v 46. stoliciach; metly robia v 20-tich; rohož v 25-tich; s pletením slamy (ošítky, koše, klobúky) v 22. stoliciach. Asi v 20. stoliciach prevádzajú 2—3 druhy hospodárskeho domového priemyslu a v 23. stoliciach najdeme všetky druhy domového priemyslu. Najviac za-oberá sa ľud s košíkárstvom a čím viac ovocia, hrozna budeme dorábať a čím viac drúbeže dochovávať, tým väčšia bude potreba na všeliaké koše, potrebné k pa-kovaniu. Koše majú isté tržište, veď my nie sme dosta-toční vyhoveť potrebám, lež z Rakúska dovážajú asi za jeden million korún, ktoré peniaze zostať by mali vo vreckách našich robotníkov. Máme výhľady, že náš tovar aj za hranice budeme môcť vyvážať, len nech je on dokonálny. A že na košíky bude veľký odbyť, pripome-niem na príklad ovocné trhy mesta Kečkemétu a Veľ-kého Kőröša.

Kečkemét má 19 tisíc uhorských jochov viníc a ovocných zahrád, z čoho vyváža ročite v košíkoch asi 4000 železničných vozňov (vaggónov) friškého ovocia a hrozna. Vo Veľkom Kőröši na 5000 uhorských jochoch dorábajú zeleniny a zaoberajú sa s dochovávaním drú-beže. Z oboch vyvezú v košíkoch ročite za 4000 vag-gónov. Obe mestá zväčša na morave zaopatrujú si po-trebné koše a klonky. Kečkemét potrebuje asi poldruha miliona, Veľký Kőröš jeden million košov. Koľké ro-botnicke rodiny našly by tu práce cez zimu? Či by sa nezišly tie peniaze našim Šarišanom, Spišiakom, Orav-com atď.? My prosíme pre nich túto prácu!

(Dokončenie nasleduje.).

Kreštania katolíci, čítajte len dobré katolicke knihy a časopisy!!

DOPISY.

Horniaky.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kreštane».

Odpoveď a prosba k pánu pôvodcovi článku «Hasiť» v «Ludových Novinách» uverejneného. — Ak máme hasiť, tak hasme; ak ale udusíš, tak udúsajme, ale *neroznecujme!* Toho roznecovania už až priveľa bolo! Ak chceme a máme byť hasičmi, tak budme, lebo je i tak *moc podpalačov!* Vetru moc, zastavme ho a *prekazme cestu k veľkému víchoru!* Prekazíš, ale nie rozširovať tú cestu, ani na pravo ani v ľavo, lež *s barvou múdrosti a pravdy von vyrukovať!*

Že cirkev trpí veľkú škodu!? A kto je toho vina? *Vaši za vašim chrbtom!*

O odpadnutí sa mnohým sníva a to tiež len *pri vašom boku!*

Zodpovednosť za pohoršenia a za tie hriechy na seba vezmú *vaši zohriati pod vašim kepienkou!*

Cieľ neposväcuje prostriedky! Pravda. Ale tak sa zdá, že dľa katekizmu: «za tú slovenčinu», všetko je dovoleno a slobodno sa postaviť i proti samému Kristu Pánu, biskupom brízgať, proti kňazom sa zatupať, ko-stoly obchádzať, v nedeľu a sviatky sv. omšu neslyšať, na kázne nechodiť!

No ale — pardon! — rozlieha sa zvuk ohromného zvona, *poďme hasi!*

Hasičia.

Bánovce.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Kreštane».

Ohlásili sme nedávno, že náš «Katolícky Tovaryšský Spolok» dňa 18. novembra odbavovať bude zábavu. Táto zábava odbavovala sa skutočne programmu zod-povedne vo vypísaný deň a vypadla znamenite nad všetko očakávanie. Na tomto podniku našich katolíckych chrabrych tovaryšov súčasnilo sa celé slovné mešťanstvo a aj inteligencia nášeho mesta. Je toto pekne osvedčenie katolíckeho citu, aký teraz kruhami nášeho obyvateľstva previeva. Že všetky vrstvy obyvateľstva ve-dia nielen po katolícky cítiť, lež za katolícku vec dľa možnosti aj obeť donášať, toho dôkazom je nasledu-júci výkaz nadplatkov, aké dobrodincovia naši na vstupné ku našej zábave obetovali. Nadplatili totiž:

Veľkomožný pán Julius Jánoky-Madocsányi, krajín-

ský vyslanec 10 korún; dôstojný pán Ján Kaps, farár bánovský 6 korún; B. Wranovich 5 korún; Ladislav Tóth 4 koruny; R. Lukovanyi 1 kor. 40 hal.; P. Halmes 2 koruny; J. Rényi 2 koruny; E. Vermessy 3 koruny; N. Juricsek 2 kor. 50 hal.; A. Brogyányi 2 kor.; A. Béress 2 kor.; P. Krajcsovic 1 kor. 60 hal.; J. Szamuelisz 2 kor.; Maria Schmidt 2 kor.; E. Schmidt 2 kor.; A. Turesin 2 kor.; J. Minárik 2 kor.; J. Szliepka 2 koruny; B. Szendrey 3 koruny; J. Tarnóczy 2 kor.; Gy. Dénes 2 kor.; J. Janács 2 koruny; A. Roszinszky 2 koruny; dr. B. Lakos 2 kor.; J. Hoczmann 2 kor.; N. Löffler 2 koruny.

Všetkým dobrodincom najsrdečnejšie vdaky vyslovuje. *Riaditeľstvo.*

Prostriedok či cieľ.

Každý politické dejiny posledných dvoch rokov s pozornosťou sprevádzajúci človek vie, že slovenská národná strana neunavene napáda vrchnosť, duchovenstvo cirkve katolíckej. Je to skutočnosťou, ktorá sa odtajňovať nedá. Divné je v tomto jednaní len to, že takéto úmyselné ničenie auktority duchovenstva nedatiruje sa od počiatku založenia tejto strany, lež len od toho času, čo Skyčák a jeho spoločníci premenili si názov «národnej» v «ľudovú slovenskú» stranu a sriadili túto na zásadách «kresťanských», ba jako sľubované bolo, rázom trochu «katolíckym». I od toho času — dľa zásad «kresťansko-katolíckych» — oborili sa na duchovenstvo katolícke. Od toho času nielo asnaď jedneho čísla ich novín, žeby v ňom daktorý katolícky kňaz nebol napadnutý. Nešetria ani pápeža, ani biskupa, ani farára. Nadávajú, osočujú, utrhávajú, ubližujú len jak im na um pride. Ľud úmyselne búria proti kňazom, použijú všemožné spôsoby k ničeniu auktority kňazov. Jaknáhle sa dozvedia o niektorom kňazovi, že len krivo pozrel na dakoho, či je to pravda, či nie, už ho vlečú s veľkým škrekom a hlukom pred verejnosť, jako kedysi Ľud pohanský mučeníkov sprevádzal na popravište. Biskupovi pišu verejne per «Ty občane», nadávajú do Alexandrov hrozných, do Assassinov, do bláznov a do všeliakých iných a Ružomberčan predsa piše, že si «oni» etia a vážia svojho arcipastiera. Kňazov menujú čvachmi, odrodilcami, čiernymi bandami, krivými dušami, nepriateľmi Ľudu a Pán Boh vie jakými, a to všetko v mene «tej našej slovenčiny».

A ovocia takého jednania sa už aj ukazujú. Ľud počas volieb najviac bez všetkej príčiny mrzko nadával svojim duchovným, v Ružomberku a v Lúčkach nechodi do kostola, v Zohore nabil svojho zákonite vymenovaného duchovného. Ľud sa zľahostajnel vo viere, utratil úctu, utratil dôveru oproti kňazstvu. Toľká škoda to na živote náboženskom, že sa asnaď ani za jedno stoloťia nená nahradiť, tak, že neváham vysloviť moju mienku, že celé 30-ročné panovanie bezbožného liberalizmu neškodilo toľko auktorite predstavenstva cirkve katolíckej,

jako to dvojročné účinkovanie «kresťanskej národnej strany».

A prečo že to tak napádajú tých katol. kňazov? Preto asnaď, že to katol. kňazstvo je teraz horšie, jako bolo predtým? Nie. Veď opýtajte sa hocktorých tých veriacich, ktorých duchovní sú verejne napádaní, že ako vlastne účinkujú tí farári? A — s veľmi malou výnimkou — dostanete odpoveď od tých samých veriacich, že terajší farári sa o Ľud o mnoho viac starajú, jako sa starali predtým, že zakladajú konzumy, vydržiavajú misie, Ľud odúčajú od korheľstva, vydierajú krémy z rúk židovských atď. A týchto kňazov predsa ustavične napádajú, im brízgajú, nadávajú, «luhajúc proti nim všetko zlé». Áno luhajú, smele hovorím, že luhajú, že z toho, čo pišu, je ani tretina nie pravda. Že je tomu tak, o tom som sa presvedčil, keď pišu o takých veciach, čo sú mne dobre známe.

Tu je ku pr. najnovší článok o Lúčkach. V tom sa verejne luhá, že Smižár sľúbil biskupovi, «že vyničí na Lúčkach a Kalamenoch dobré slovenské noviny, čo hlásajú pravdu». (To je pravdepodobné p. «Týždenník» a p. «Týždenníková».) Nuž ja by som veľmi rád vedel, či to ten dopisovateľ počul, keď to Smižár sľúbil? A jak nepočul, teda jako to vie, hádam mu to biskup alebo Smižár povedal? Nie, to si on len zlomyselne vymyslel. Lež bárs by to bol i sľúbil, dobre urobil; veď rozumný katolícky kňaz vari len nebude odporúčať také tlačové smeti Ľudu!

Ďalej v tom istom článku je lož: že Moys sa jediný hlásil za sľiačanskú faru. Ja istotne viem, že sa aspoň štyria hlásili. Nepravda je, že celá obec bola zaňho. A keď je tak, nuž mohol si vyhladávať právo u nunciusa proti biskupovi, a že prečo to neurobil, to sa opýtajte jeho, alebo i mňa, nuž vám povieme. A keď o týchto pišu nepravdu, tak činia i v iných pádoch. Veď je to síce ani nie div, že je tomu tak! Lebo ktože dopisuje do tých jejich novín? Najviac dopisov, zvlášte tie, čo dľa podpisov pochádzajú od Ľudu, tie napíše sám redaktor, alebo nejaký lapserdák, iba nie «Ľud». Iné dopisy ale posielajú obchodníci tovaryšia a učňovia, ktorí ani dostatočného úsudku ešte mať nemôžu o pojednávaní takýchto vecí. Všakže je to pekne: nejaký obchodnícky nedouk počuje, že ten lebo oný farár niečo povedal, lebo učinil, čo sa jemu nepáči, i hneď si sadne a bez toho, žeby sa presvedčil, je-li to pravda alebo nie, či sa to tak stalo alebo inak, napíše článok a potom už p. «Týždenník» s paňou «Týždenníkovou» vrešia, až im hrdlá stačia! Lúbi-li sa, poslužim aj s príkladom, lež len budúce na určité požiadanie,

Komu sa len zachce, kope, tupí katolíckych kňazov v týchto novinách. Ľudia, ktorí ani pochopu nemajú o duchu a spôsobe života náboženského, vydávajú sa za sudcov a učiteľov katolíckeho kňazstva. Ozaj nevedel som, či sa smiať, či sa horšiť, keď som čítal list upravený na terajšieho farára lučanského od jedneho obchodníka z Ružomberka, ktorý je síce dľa mena katolík lež za 7 rokov som ho v kostole nevidel, a ten predsa

poučuje oného farára o láske kresnanskej, o povinnostiach kresnanských, o plnení prikazov a brozí sa mu peklom! No však je to krásna vec?

Jozef Tomkulják, farár pucovský.

(Dokončenie nasleduje.)

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 28. novembra.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 14.40—15.55, peštianska K 14.15—15.25, stolno-belehradská Kor. 14.05—15.05, banátska K 14.00—14.95. — *Raž:* K 12.60—12.80. — *Jačmeň:* na krm K 12.70—13.00. — *Ovos:* prvotriedny 14.60—15.10, druhotriedny 14.10—14.30. — *Kukurica:* K 9.20—9.60. *Repica:* K 30.50—31.50. — *Proso:* K 11.00—11.40.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	25.40	24.40	23.40	22.10	21.10	19.60	18.40
			č.	7	7½	8	
			K	17.00	15.30	12.70	

Drobné otruby: K 8.80, hrubé K 9.50.

Ďatelinové semä: lucerna (prima) K 92.00 do 120.00 za 100 kilogr.; datelina K ———.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 3.60—4.00, žlté K 4.00—4.40 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 20.50—21.50, tarkavá K 19.00—20.00. — *Hrach* lúpaný: K 24.00 do 42.00. — *Šošovica*, veľká čistá: K 70.00—80.00. — *Koňopné semä:* K 24.00—26.00. — *Lanové semä:* prima K ———. — *Rasca* (kmin): 84.00———. — *Mak:* K 80.00———. — *Ladník:* K 00.00—00.00. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 73.00 do 73.50, kockový K 74.50—75.00, žltý K 72.50—73.00 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 43.75, fiumánsky White-Star (***) K 40.75 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 24.50—25.00, bosenský K 38.50 do 38.75 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 28.50—30.00, srbské (100 kusové) K 24.00—25.50.

Sviňská masť: budapeštianska K 141.00—142.00.

Slanina: vidiecka K 000.00—000.50, mestská 4 kusová K 110.00—111.00 za 100 kilogr.

Zachovanie zdravého ŽALÚDKA

spočíva hlavne na zachovaní, podporovaní a upravení dobrého trávení a odstranení škodlivé zapečenía. Osvedčeným domácim prostriedkom z účinných bylinných latek pečivo pripraveným, ktoré užívaním podporujú a upravujú trávenie, chuti k jedlu povzbudzujú a mierne, bezbolastne precistenie pôsobí a tak zname následky nestriedmosti, pochybené diety, nastudene a neprijemne zapečenie stolice na pr. zahu, nadpnutie, tvorenie sa prezbytočnej kyseliny, krčovitej bolesti zmiňuje a odstraňuje, jest Dra Rosi balsám pre žalúdok z lekárne B. Fragnera v. Prahe. ½ fláša 1 kor., 1 fláša 2 kor.

VÝSTRAHA! Všetky časti obalu opatrené sú ochrannou známou.

Hlavný sklad v lekární:

B. FRAGNER, c. a kr. dvor. dodovateľ

„u Černého orla“, PRAHA, Malá Strana cis. 203,

roh Nerudovej ulice.

Objednávky poštou vyrzuji se obratem.

Proti predesláni K 2.56 zasila sa veľká fláša, proti K 1.50 malá fláša frankov. na všetky stanice Rakúsko Uhorska.

Sklady v lekárnach celého Rakúska. Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti. I.

Dr. FLESCH-a lieh proti lámke

jedine istý liek proti reume, lámke, boľeniu rúk, nôh účinkuje podivne chytro a istotne. K dostaniu: v

Dr. FLESCH-a lekární ku KORUNE Győr (Ráb) Baross-u. 26.

½ decilitrová fláška na prábu 2 kor.; proti zastaralej nemoci veľká fláška pre «rodinu» 5 kor. 3 malé, alebo 2 veľké flášky pre «rodinu» posielajú sa franko.

Starostlivosť našich gazdín sídli k dobrému rodne!

Kathreiner Kneipp sladová káva

Je tá jediná sladová káva, ktorá zvláštnym spôsobom dorábania Kathreiner dostáva príjemnú vôňu a l'úbežnú chuť bobkovej kávy.

Veľké jej, a všestranne uznané zdravotné výhody opetne uznané sú a potvrdené tými najvyššími hodnotami vedomostí.

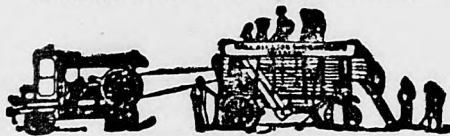
Pri veľkom úsporení v každom gazdovstve, každodenné požívanie jej je zvlášte pre mládež nevyslovnej ceny!

Pri kupovaní spomenut' treba dôrazne meno KATHREINER a pýtať vždy len pôvodné balíky s ochrannou známou »starára Kneipp«

!!! Vyznačenie prvej odmeny !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 50.

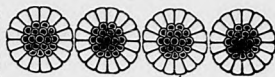
Úplná záruka za dokoálu mlaťbu! — Cennik na žiadosť franko.

Najdokonalejší a najjednoduchší mlatebný motor stroj. Lahko k vedeniu bez strojníka. Cieľom rozšírenia týchto najnovších strojov vymieňajú sa staršie parostroje — Odporúča s úplnou zárukou svoje benzinné motory k vystrojeniu mlynov a priemyselných podnikov taktiež

elektrické benzínokomobi mlatebné stroje s dvojn vystrojením k čisteniu. Jedine jestvujúca novota! Samočinný ventil, dozorný a bezpečný ventil. Osobitná trieda hospodárskych strojov: parostroje, mlyny, rajtare, mlatidlá, sejestroje atď.

O nedostihnuteľnej výtečnosti motor mlatebných strojov dopytať sa možno u p. barona Jozefa Kemény: Maros-Németi (Erdély), u p. Jána Nagy, Beleg.

Najistejší lacny obchod. ————— Najistejší lacny obchod.

Schwarzwald kukučkové hodiny

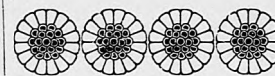

s rezaným obrazom a s pondusmi z bronzovanej jedloviny, 2 — zl. s 1. pondusom ————— 3.50 zl. s 2. pondusmi ————— 3.50 zl. 3 rokov záruka na písme. Za nezodpovedné vráta sa peňaze. Rozposiela s poštovou dobierkou

MIKŠA BÖHNEL hodinár.

Viedeň IV., Margarethenstr. 27. (Telefon 3523)

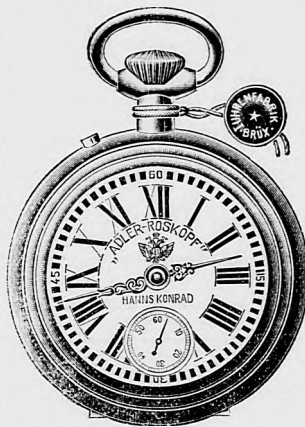
Treba pýtať moý cennik s 2000 obrazmi franko a zdarma.

Zaznačené „Orel Roskopf“ hodiny.

Tieto jedine u mň sú k dostaniu a viných obchodoch predávať sa nesmeju. Potrebovať ich môžu zvlášte úradníci, žandári, hospodári, fináci, železničiar a vobec všetci čo potrebujú dobre a presne chodiace hodiny.

7 korun

Fajnė povodné «Orel Roskopf» anker remontoir hodiny, s anker strojom chodiacom na pozlacených antimagnetom chránených kamenech, opravde em il číslíkom, pevnou olovenou ochrannou známkou, v pevnej obálke s pozlacenými ručkami presne vyprobované K 7.—. Tieisté s ručkami sekund K 8.—. S dvojou pokrývkou bez ručiek sekund K 10.50. S dvojou pokrývkou a s ručkami sekund K 11.50. Opravde strieborne v obálke bez ručiek sekund K 12.—. Opravde strieborné s dvojou pokrývkou bez ručiek sekund K 17.—. Opravde strieborné v toboke, s dvojou pokrývkou a s ručkou sekund K 18.—. Za každé hodiny 3 rokov záruka na písme. Rozposiela s poštovou dobierkou alebo pri poprednom doposlaní peňazi.

Ján Konrad prvá dielňa he in Brůx č 1191. (Čechy).

úradne prisahaný šacovník, vyznačený c. k. ríšskym omlom, zlatými a striebornými medailami výst.vy. Založený podnik 1887 vyvažá do všetkých krajov sveta. Cennik 3000 strán s 300 obrazmi na žiadosť posielam zdarma a franko.

Žiadajte si cennik

Zdarma a bezplatne zašlem mň, v slovenskej reči, bohate ilustrovaný cennik, ktorý viac než 3000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

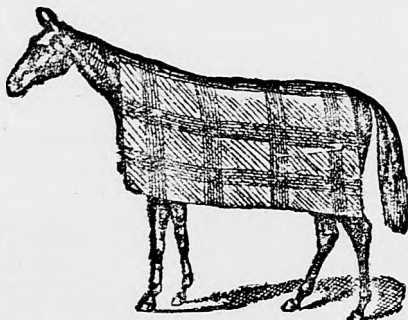
JAN KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportný obchod BRŮX No. 1233. (Česko.)

OHLAS.

Abý hospodári Uhorská všehakými figlami rozširovaným odporúčaniam na lepšadnúť a peňaze vyhodit nemuseli za vecinevidené, totižto za pokrovce na kone udajme zvlny robené, skutočne ale k tomuto cieľu v daktorej českej fabrike vyhotovené z tarčetu a

kalmuku, odhodlali sme sa, že zvláštnej trvácnosti, celkom hrubé ako bunda teplé uhorské o fabrikátu

pokrovce na kone uvedieme do obchodu, ktoré všetkým požiadavkam zodpovedia. Výhodné ceny pre hospodárov: —

Cena veľkého a širokého panského pokrovca na kone 3 zl. Najväčšej a najlepšej jakovosti cena 3 zl. 50 kr.

Franko zasielka ku každej pošte.

Výlučná atresa objednania:

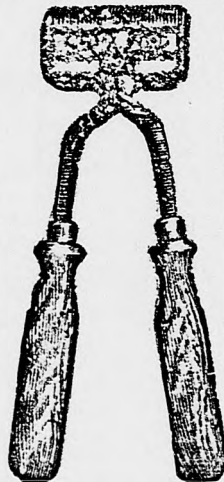
Sorov sklad rozposielania

:: pokrovcov na kone ::

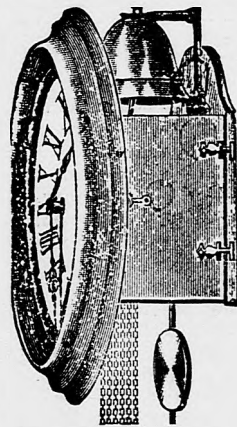
SOMOGY-SZILL.

Ku bálku pripojit možno povodné «RAPIDE» nožnice k strihanu lichvy s náhradným nožom spolu 1 zl. 60 kr. Povodné «Pegoeff Freres» francuzske nožnice k strihanu koni za výhodnú cenu 2 zl. 20 kr.

Dobrestanie za povodnosť a dobrotu našho tovaru. Za nezodpovedné vrátime peňaze.

Najnovšie budič hodiny s väzovým zvonkom s bijúcim strojom. zl. 2.50.

I-ej jakovosti pevným strojom, bje pol a celé hodiny, zobúdzá silným zvukom väzového zvonu v pekne politirovanom okrúhltom rámci so sklenným číselníkom v průmere 30 cm. zl. 2.50. Tieže s číselníkom v noci svietiacim zl. 3.— So zárukou 3 rokov na písme. Za nezodpovedné vráfa sa peňaze. Zasiela s poštovou dobierkou

MAX BÖHNEL hodinár,

Viedeň, IV., Margarethenstr. 27.

Treba pýtať moý cennik s 2000 obrázkami zdarma a franko.

Hotové poste.e.

Z červeného činovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 180 cm. dlhá 116 cm, široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 1 metre dlhá, 140 cm., široká K. 13.—, 15.—, 18.— a 21.— Poduša 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shtovujeme vo veľkosti dia vôle. Troj elovu srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 10 korun franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrtéme dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedik Sachsel Lobes 912** pri Pilsen (Čechy)

Oznamy príjima

administrácia

„Krest'ana“

BUDAPEŠT, Szentkirályi-ul. 28/a.

LÁMKU, pakostnicu, reuma najbezpečnej bieči Ľadový lieh. Jedna fľaška kor. 1.20. Szémann lekárnik. Hatvan.

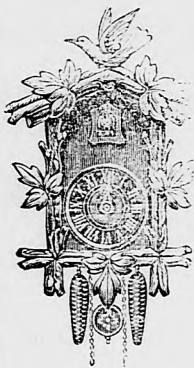
TELEGRAM!

Sukne polovlnené po ... 70—75 kr. a vyše.
Sukne grisetové vyšivané po ... 1 zl. 20 kr. a «
Sukne satenové tlačené modne po ... 93 kr. a «
Sukne kanafasové modne po ... 1 zl. 10 kr. a «
Sukne atlasové modne po ... 1 zl. 5 kr. a «
Sukne glotové, prádlo biele i delnicke, zástery všetkých druhov, obrusy, supravky, plátina, atď., všetko v rozličných farbách a modních vzorkách vyrába a dobierkou ľavne zasiela :

tkalcovna A. Jelínka v Jimramově.
Vzorky zdarma a franko.

Podporujte malopriemysel! a len čistu ručnú prácu!

Kukučkové hodiny K 8.50

V krásnej rezanej škryňke s ozdobou vtáka s číslami a rukami z kosti, volá pól a celé hodiny, 33 cm. vysoké, celkom pristrojené, dva pondáse z pozlátenej mede s ľa šotland presne chodiacim strojom len 8 K 50 hal. Okrúhle hodiny so strojom 30 hodín chodiacim na strunách, 16 cm. v priemere 3 kor.; tieisté s 8 dní chodiacim strojom v priemere 30 cm. 5 kor. 60 hal. Za každé hodiny záruka 3 rokov na písme. Ročíte viac než 50.000 hodín rozposielam k najväčšiemu uspokojeniu odberateľov. Už samo toto je najkrajším svedectvom solidarity mojho obchodu. I to najmenšie objednanie sa s najväčšou pozornosťou rozposiela s poštovou dobierkou **Ján Konrad** prvá dielňa hodin **Brüx 1193** (Čechy). Veľký cenník s 3000 obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Subežné budič hodiny.

amerikansky system, v každom položení dobre chodi, dobrej jakovosti, za presne dobré chodenie záruka 3 rokov, kus K 2.90; 3 kusy K 8, so svetiacim v noci číselníkom K 3.30; 3 kusy K 9. Riziko vytvorené! Premena dovolena, alebo vrátia sa peňaze! Rozposiela s poštovou dobierkou alebo pri poprednom doposlani peňazi **Ján Konrad** Brüx č 1192. (Čechy).

Veľký cenník s 3000 obrazmi tovaru zo zlata a striebra na žiadosť franko a zdarma.

Priležitostná kúpa!

14 karat. zlatá-retiazka

so znakom c. k. puncového úradu, skoro nová, jednoduchá alebo duplovaná, komplet gramu po 90 kr. Len za krátky čas, kým trva zásoba.

zl.
15 gr. váhy 13.50
20 " " 18.—
25 " " 22.50
30 " " 27.—
35 " " 31.50
40 " " 36.—

Zásielka s poštovou dobierkou. Výmena povolená. **Max Böhnel** odpredaj zlatého tovaru vo veľkom. Viedeň, IV., Margarethenstr. 27.

Šijáce Stroje.

Veľmi dokonale-bez každej chyby a ku kaž. demu etelu. Podľa garan cie od 10 zl. až do 25 zl. Vždycki Kdostaniu u. 812 **Alojza Habán** mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cenník pošlem každmeudarmo

Nekupujte hodiny.

Kým nevedíte náš cenník. Do- stanete za :

1.50 3.50
zl. zl.

Nikkel Roskopf hodinky ... 1.50
Goldin Roskopf " ... 2.—
Strieborúe Roskopf hodinky 3.—
S dvojou pokvyvkon ... 5.—
S 3. striebornou pokryvkou ... 5.—
hodinky ... 5.—
Tenké ocelové hodinky ... 3.50
Americké zlatodubl. hodinky 5.—
Pôvodné Roskopf patenthod. 3.50
Pôvodné «Omega» ... 9.50
Strieborná panciel retiazka 1.—
14 karat. zlaté hodinky ... 8.50
14 karat. zlatá retiazka 10.—
14 karat. zlatý prstienok ... 2.—
Pendlové hodiny ... 2.80
So zvukom vážových zvonov 4.50
S muzikou ... 6.—
Kukučkové hodiny ... 2.50
Kuchyňské hodiny ... 1.20
Budič hodiny ... 1.20
Budič v noci so svetlom ... 1.50
S dvojim zvonom ... 1.75
Najnovšie budič hodiny so zvukom vážové, ho zvona s býucim strojom. ... 2.50

Troch rokov záruka na písme za veci nezodpovedné vrátia sa peňaze. Rozposielanie s poštovou dobierkou.

Mikša Böhnel hodinár

Viedeň, IV., Margarethenstrasse 27. (vlastný dom).

Treba pýtať s 2000 obrázkami opatrený cenník franko a zdarma

Darmo a franko

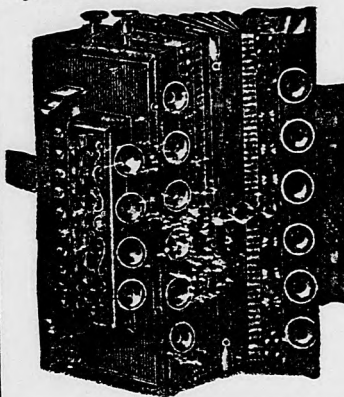
posielam na žiadosť moj cenník s viac než 3000 obrazmi rozličných solidných nástrojov hudobných.

Ján Konrad

vývozný dom hudobných nástrojov Brüx č. 1195. (Čechy) Školské husle bez sliacka K 4.80, 5.50, 6.—, 7.60. K tomu sliack K —.80, 1.80. Citary, harmoniky atď. na sklade. Riziko vytvorené! Výmiena povolená alebo navratenie peňazi.

Na 30 dni pohľad.

dľa podmienok mojho cenníka, teda bez rizika pre objednávateľa posielam špoštovou dobierkou mojho:

«Priateľ ľudu harmoniky» číslo 663, abyeh o nedostúžitelnéj solidite jejich každého presvedčil. Táto harmonika má garantované špirál perá nielen pre tikadla, lež aj pre basy a klapne ľuttu, má ďalej 10 tikadiel, 2 registre, duplované hlasy, 48 hlasov. tri rady trub, mahagonnou farbou politirované čierne vkladky s barvistými okrajky, niklovú okovu, du-

plované mešky, mesačné chránidlá a držadlá, veľkosť 31×15 cm. a stojí kus K 7.40. Škola k samoučeniu ku každej harmonike zdarma. Lacnejšie a menšie harmoniky k naučeniu sa hrať na harmonike zvlášte pre deti po K 2.50, 3.20, 3.80, 4.80. Fajnejšie harmoniky po K 8.60, 9.50, 10.20, 11.40, 16.50 vybrať si možno dľa mojho cenníka. Moje harmoniky neni sú podrobené hraničnému mytu bo sú celkom české dáruby. čo prosim do povahy vziať. Ziadné riziko. — Možno vymeniť, alebo peňaze zpiatky dos'at. Rozposiela špoštovou dobierkou vývozný dom hudobných nástrojov

JÁN KONRÁD Brüx 1194. (Čechy)

Veľký cenník s 3000 obrazmi posielam sa komukolvek na žiadosť zdarma a franko.

Novota!

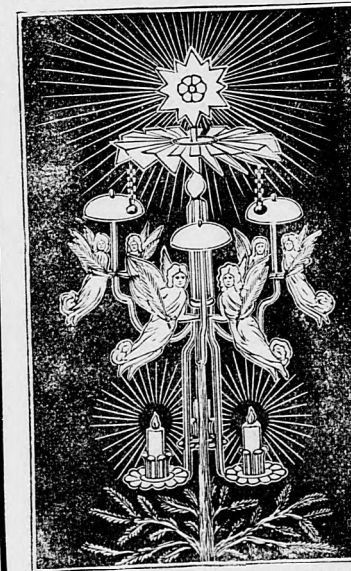
Vzбудzuje obdivenie!

Bliščiaci sa zvončok s aujelmi ku vianočnému stromku.

so šesť pozlátenými anjelmi 30 cm. vysoký nezlomiteľný konciar na vianočný stromek. Záruka spravného pôsobenia.

Najnovšia a najkrajšia ozdoba vianočného stromu,

ktorá nemá chýbať v žiadnom dome kresfanskom.

Od tepla troch horiacich sviečok začne sa obracať kolečko a na tom pripervené gulečky udierajú o tri zvonky skrze čo povstava veľmi príjemný zvuk a stáreho i mladého pozbudzuje k po- božnosti vianočnej. Cena s karton obalkou a úpravou upotrebenia pri vopredposlani peňazi franko.

K 1.50

3 kusy ... K 4.—
6 kusov " 7.50
12 " " 13.50
24 " " 26.50

S poštovou dobierkou o 20 h. viacej.

V páde sa nepáči vrátia sa peňaze.

Objednať treba čim skorěj.

JÁN KONRÁD

prvá fabrika na hodiny Brüx č. 1818. (Čechy). Cenník 200 strán s vyše 3000 obrazmi posielam na žiadosť franko a zdarma.